

Kurzus előadója: Simon Attila
Kurzus megnevezése: Nyelv, retorika és irodalom Nietzschénél
Kurzus megnevezése angolul: Language, Rhetoric, and Literature in Nietzsche
Kurzus kódja vagy típusa: BMA-IROD-320:2
Kurzus helye és ideje: A/429, szerda 10.00-11.30
Oktató elérhetősége: email: simon.attila@btk.elte.hu honlap: https://mikti.elte.hu/simonattila fogadóóra: kedd 13.00-14.00

A kurzusvezetés nyelve(i): magyar A hozzászólás, vizsga nyelve(i): magyar Írásbeli dolgozat nyelvei: magyar
Követelmények: – a tárgyalandó szövegek alapos ismerete (többszöri elolvasása); – az adott órán tárgyalandó szöveget alaposan ismerni és hozni kell; – aktív órai munka (önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalandó szöveghez); – a félév végén ZH megírása a kötelező irodalom és az órai jegyzetek alapján; – legfeljebb három hiányzás.

Kurzus leírása, célja:

A kurzuson arra a kérdésre keressük a választ, hogy Nietzsche nyelv- retorika- és irodalom-felfogása milyen tanulságokkal szolgálhat a dekonstrukció és a mediális irodalomtudomány által (is) meghatározott jelenkori irodalomértés számára. A kérdés megválaszolásához rövidebb munkákat és szemelvényeket olvasunk, intenzív, kritikai olvasás keretében. *A nem-morálisan felfogott igazságról és hazugságról* című korai munka már tartalmazza azokat a legfontosabb meglátásokat, amelyek az egész félév olvasmányait meghatározzák: a nyelv „antropológiai” szemlélete; eredendő metaforikussága; fogalmainak kritikája; nyelv, tudomány és művészet viszonya. A nyelvkritikai belátásokat a „fogalom” nietzschei értelmezésén keresztül közelítjük meg, nyelv és irodalom fiziológiai felfogását az ugyancsak korai *Retorika* tanulmányon és *A hatalom akarásának* néhány töredéke felől mérlegeljük. Ez után az irodalom mediális természetét (szóbeliség/írásbeliség), valamint irodalom (líra) és szubjektivitás problémáit tekintjük át *A tragédia születéséből*, ugyancsak a medialitás kérdései felől. Végül Paul de Man két nagy hatású Nietzsche-tanulmányát olvassuk el, Nietzsche és a dekonstrukció viszonyára kérdezve rá.

Kurzus tematikája:

1. Bevezetés, megbeszélés
2. *A nem-morálisan felfogott igazságról és hazugságról*
3. Fogalom és metafora: *Retorika*
4. Nyelv- és fogalomkritika: *Túl jön és rosszon (20)*, *A hatalom akarása (409, 484, 488, 506, 521, 522)*
5. Nyelv, retorika, irodalom és fiziológia: *Retorika, Túl jön és rosszon (247)*, *A hatalom akarása (800, 801, 804, 805, 809, 810, 822, 838, 851, 853)*
6. Irodalom és medialitás 1. Szóbeliség és írásbeliség: *A görög irodalom története* (részletek)
7. Irodalom és medialitás 2. Költészet, zene (*A tragédia születése*, 47–60)
8. Irodalom és medialitás 3. A Kar és a tragédia születése (*A tragédia születése*, 60–76)
9. Nietzsche és de Man 1. *A trópusok retorikája (Nietzsche)*

10. Nietzsche és de Man 2. *A meggyőzés retorikája (Nietzsche)*

11. ZH

Számonkérés és értékelés módja:

A félév végén ZH megírása.

Kurzushoz tartozó irodalom:

Kötelező irodalom:

Fr. N.: *A nem-morálisan felfogott igazságról és hazugságról*, ford. Tatár Sándor = Athenaeum 1992. I/3. (szerk. Bacsó Béla), 3–15; illetve Martin Heidegger: *Bevezetés a metafizikába* (Ford. Vajda Mihály), Ikon, Budapest, 1995, mellékleteként.

-----: *Retorika* Ford. Farkas Zsolt = Az irodalom elméletei IV. Jelenkor, Pécs, 1997, 5–49.

-----: *Túl jön és rosszon*. Ford. Tatár György, Ikon, Budapest, 1995. 20. és 247. szakasz.

-----: *A hatalom akarása*. Ford. Romhányi Török Gábor. Cartaphilus, Budapest, 2002, frg. 409, 484, 488, 506, 521, 522; 800, 801, 804, 805, 809, 810, 822, 838, 851, 853.

-----: *A görög irodalom története (részletek)*. Ford. Vajda Károly = Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*, Aron, Budapest, 1998, 21–37.

-----: *A tragédia születése avagy görögség és pesszimizmus*. Ford. Kertész Imre, Európa, Budapest, 1986, 47–60; 60–76.

Paul de Man: *A trópusok retorikája (Nietzsche)*; *A meggyőzés retorikája (Nietzsche)* = uő: *Az olvasás allegóriái. Figurális nyelv Rousseau, Nietzsche, Rilke és Proust műveiben*. Ford. Fogarasi György, Ictus Kiadó és JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged, 1999, 142–162; 163–180.

Ajánlott irodalom:

A tárgyalt szövegek németül.

Bednaries Gábor: Nietzsche korai nyelvszemlélete = uő: *A kétséges faggatása. Kulturális párbeszédkísérletek*, Líceum, Eger, 2012, 7–40.

Füzi Izabella: *Nyelv és igazság, Nietzsche és de Man* = uő: *Retorika, nyelv, elmélet*, JATEPress, Szeged, 2009, 45–83.

Kulcsár Szabó Ernő: *Nietzsche - 2000. A "végtelen interpretáció" történetisége: nyelvéség és antropológia között*. Alföld 52. évf. 2001/10, 46–78.

Kulcsár-Szabó Zoltán: *A nyelv zenéje. Fölösleg és hiány A tragédia születésében; A nyelv(észet)i gazdaságtan bírálatához. Nietzsche és Paul de Man* = uő: *Tetten érhetetlen szavak. Nyelv és történelem Paul de Mannál*, Ráció, Budapest, 2007, 9–40; 41–73.

A '70-es/'80-as évek francia Nietzsche-recepciójához: Athenaeum 1992. I/3. (szerk. Bacsó Béla)

Egyéb megjegyzések: